

ศึกษาเทคนิคการป้องกันกำจัดตัวเต็มวัยด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียน
อย่างเหมาะสมในสภาพสวน

Study on Appropriate Control Method for Adult Durian Stem Borers

ศรุต สุทธิอารมณ์ เกรียงไกร จำเริญมา
พิเชฐ เชาว์วัฒนวงศ์ สัญญาณี ศรีคชา

กลุ่มกีฏและสัตววิทยา สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช

รายงานความก้าวหน้า

การศึกษาเทคนิคการป้องกันกำจัดตัวเต็มวัยด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนอย่างเหมาะสมในสภาพสวน ดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2550 – กันยายน 2551 ในสวนทุเรียนเกษตรกร จังหวัดจันทบุรีที่มีการทำลายของด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนอย่างรุนแรง และเลือกต้นทุเรียนที่มีร่องรอยการทำลายและมีความสูงสม่ำเสมอใกล้เคียงกัน พันด้วยตาข่ายตาถี่ในระดับความสูงต่างๆ พบว่า กาบดักตาข่ายสามารถดักจับตัวเต็มวัยด้วงหนวดยาวที่บินเข้ามาที่ต้นทุเรียนได้ ทั้งหมด 4 ตัว โดยติดกับดักที่ระดับความสูง 0.9 – 3.85 เมตร ด้วงหนวดยาวที่ติดกับดัก คือ *Batocera rufomaculata* จำนวน 3 ตัว และ *Batocera numitor* จำนวน 1 ตัว

คำนำ

ด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนเป็นศัตรูสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดใหม่ของทุเรียน การทำลายของแมลงศัตรูชนิดนี้ทำให้ต้นทุเรียนก็มีอาการทรุดโทรม ใบร่วง กิ่งแห้ง และยืนต้นตาย จากการสำรวจในสวนทุเรียนภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ พบว่าปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุจากการทำลายของด้วงหนวดยาว ซึ่งด้วงหนวดยาวที่ทำลายทุเรียนมีหลายชนิดที่พบมาก ได้แก่ ด้วงป่าหนามจุดนูนดำ (*Batocera rufomaculata* De Geer) จากการรายงานสถานการณ์ การระบาดของด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียน เฉพาะในจังหวัดระยอง พบมีการระบาดในสวนเกษตรกร จำนวน 2,733 ราย คิดเป็นพื้นที่ 12,127 ไร่ ความเสียหายที่เกิดจากการทำลายของศัตรูพืชชนิดนี้ทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยเกษตรกรบางรายได้ตัดโค่นต้นทุเรียนทิ้งเป็นจำนวนมาก

การทำลายในทุเรียน พบตัวเต็มวัยกัดเปลือกไม้เป็นแผลเล็กๆ ตามลำต้นจากโคนถึงยอดรวมทั้งกิ่งที่มีขนาดใหญ่ และวางไข่ไว้ในแผลที่กัด จากการสำรวจและติดตามพฤติกรรม พบ มีการวางไข่ในเวลาากลางคืน ตัวหนอนที่ฟักจากไข่ใหม่ๆ จะกัดกินไซลอนไปตามเปลือกไม้ด้านใน หรืออาจกัดควั่นเปลือกรอบต้น ขณะหนอนยังเล็กอยู่ สังเกตแทบไม่พบรอยทำลาย แต่เมื่อหนอนโตขึ้น จะพบขุยไม้ละเอียดซึ่งเป็นมูลของหนอนบริเวณใกล้ๆ รอยทำลาย เมื่อใช้มีดปลายแหลมแกะเปลือกไม้ จะพบหนอนอยู่ภายใน เกษตรกรจะสังเกตพบรอยทำลายต่อเมื่อหนอนตัวโตและอาจเจาะเข้าเนื้อไม้ หรือกินควั่นรอบต้นทุเรียนแล้วซึ่งจะมีผลทำให้ท่อน้ำท่ออาหารถูกตัดทำลายเป็นเหตุให้ทุเรียนเริ่มทรุดโทรม ใบร่วง และยืนต้นตายได้ เนื่องจากตัวเต็มวัยมีอายุชัวยาวนาน ช่วงเวลาการวางไข่จึงมีระยะเวลาาว ในต้นหนึ่งๆ จึงพบไข่และหนอนระยะต่างๆ กันเป็นจำนวนมาก

การป้องกันกำจัดด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนของเกษตรกรที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ เนื่องจากยังมีปัญหาการเข้าทำลายซ้ำในต้นทุเรียนที่ได้มีการป้องกันกำจัดหนอนที่เจาะทำลายอยู่ภายในต้นแล้ว นอกจากนี้ยังพบปัญหาการแพร่ระบาดที่ขยายพื้นที่ออกไปเนื่องจากขณะนี้ยังไม่มีวิธีป้องกันกำจัดตัวเต็มวัยของด้วงหนวดยาว จากศึกษาพฤติกรรมกรเข้าทำลายของหนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนที่ผ่านมา พบว่าตัวเต็มวัยซึ่งอาศัยอยู่นอกแปลงทุเรียนจะบินเข้ามาวางไข่ในเวลาากลางคืน และมักจะกลับมาวางไข่ซ้ำบนต้นเดิมที่มีการทำลายอยู่ก่อนแล้วจนกว่าต้นทุเรียนจะตาย (เกรียงไกร และคณะ 2549) จึงมีแนวคิดที่จะทำการป้องกันตัวเต็มวัยด้วงหนวดยาวที่จะเข้ามาวางไข่ โดยใช้ตาข่ายเพื่อดักจับตัวเต็มวัยมาทำลาย

วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

- สวนทุเรียนอายุประมาณ 10-15 ปีที่มีการทำลายของหนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้น
- ตาข่ายไนล่อนขนาดสูง 1 ม. ขนาดช่องตาข่าย ประมาณ 1.5 X 1.5 ซม.
- มีด และอุปกรณ์สำหรับตรวจเช็ค
- กล่องพลาสติกสำหรับเก็บตัวอย่าง และเลี้ยงแมลง
- ป้ายพลาสติก และอุปกรณ์ทำเครื่องหมายต่างๆ
- สมุดบันทึก

วิธีการ

ศึกษาในสวนทุเรียนที่มีการระบาดของหนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนทำลายอย่างสม่ำเสมอ พันตาข่ายตาถี่ ประมาณ 1.5 X 1.5 ซม. รอบต้นทุเรียน โดยพันทับกัน 2 – 3 ทบ แบบหลวมๆ รอบลำต้นทุเรียน ตลอดความสูงของลำต้นทุเรียน (ประมาณ 5 เมตร) จำนวน 4 ต้น ติดต่อกันเป็นระยะเวลา 1 เดือน

เวลาและสถานที่

- ตุลาคม 2551 – กันยายน 2552
- สวนทุเรียนเกษตรกร จังหวัดจันทบุรี

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

การศึกษาเทคนิคการป้องกันกำจัดตัวเต็มวัยด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนอย่างเหมาะสมในสภาพสวน ดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2551 – กันยายน 2552 โดยใช้ตาข่ายตาถี่พันรอบต้นทุเรียนที่มีการทำลายของด้วงหนวดยาวในความสูงระดับต่างๆ เพื่อดักจับตัวเต็มวัยที่เข้ามาจับคู่ผสมพันธุ์และวางไข่ในช่วงกลางคืน (เกรียงไกร และคณะ 2549) พบว่ากับดักตาข่ายที่พันต้นไว้สามารถดักจับตัวเต็มวัยด้วงหนวดยาวที่บินเข้ามาที่ต้นทุเรียนได้ ตลอดความสูงของลำต้น ตั้งแต่บริเวณโคนต้นจนถึงบริเวณยอดที่ระดับความสูงปลายยอดทุเรียน โดยตัวเต็มวัยด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนติดกับดักที่ระดับความสูงตั้งแต่ 0.9 – 3.85 เมตรจากพื้นดิน มีด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นทุเรียนที่ติดกับดักมีสองชนิดคือ ด้วงป่าหนามจุดนูนดำ (*Batocera rufomaculata* De Geer) และ ด้วงป่าหนามจุดส้ม (*Batocera numitor ferruginea* Thomson) จำนวน 3 และ 1 ตัว ตามลำดับ

สรุปผลการทดลองและคำแนะนำ

เนื่องจากเป็นการทดลองที่ต้องเก็บข้อมูลในระยะยาว และการระบาดของหนอนเจาะลำต้นทุเรียนในปีนี้อยู่ในระดับที่รุนแรงทำให้สวนทุเรียนที่มีการระบาดเสียหายต้นทุเรียนยืนต้นตายเจ้าของสวนโค่นทุเรียนทิ้งเปลี่ยนไปปลูกไม้ผลชนิดอื่น ทำให้สวนที่ยังมีการระบาดของด้วงตัวเต็มวัยมีน้อยมาก จึงไม่สามารถดำเนินการทดลองได้เต็มที่และไม่อาจสรุปผลการทดลองได้

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร จำเริญมา ศรุต สุทธิอารมณ พิชุฑู ชาวณวัฒมนวงส์ วิภาดา ปลอดภัยบุรี. 2549. หนอนด้วงหนวดยาวเจาะลำต้นที่สำคัญในทุเรียนและการป้องกันกำจัด. วารสาร วิชาการเกษตร. 24 (1) : 40-51.